

Ólavsøkukabarettin í Sjótleikarhúsinum
Hóskvöldið 31. Juli kl. 18.00
Leikstjóri: Jenny Petersen

„Hví hefur eingin ummælt okkum?“

Ein heilt vanligur trupulleiki hjá føroyskum listafólki, amatørum eins væl og yrkislærdum.

Tey leggja eina øgiliga orku í eitt hvørt. Og verða vónsvikin hvørja ferð. Eingi ummæli. Eingin responsur í fjølmíðlunum upp á teirra avrik.

Góðu tit, takið tað ikki sum persónligan kritikk, at eingin ummæli tykkum! Tað er ikki tí, at fólki og fjølmíðlun ikki dámar tað, tit gera. Men tey fyrstu blaðfólkini hava sera sjáldan tíð at ummæla nakað sum helst (tey hava so nógv annað um oyruni), og yvirhøvur heldur fáur seg til at ummæla. Tað er nevnliga slettis ikki sum at siga tað at ummæla, skalt tú skriva nakað, sum skil er er í, og ikki bara tað reina volapykk.

Og lat meg so heldur siga tað beinanvegin: eg orki ikki fyrri at ummæla sjónleikir og kabarettir, hóast hetta helst kemur undir sama bólki sum mítt egna yrki. Fyri at siga sum er, so veit eg alt ov lítið um sjónleik.

Tessvegna ætli eg ikki at fara út í æsir við ólavsøkukabarettini 1997, men heldur koma við nokrum hugleiðingum:

Fleenna saman

Hvat er tað í grundini, sum ger okkum til føroyingar, serstaka tjóð? Mong spyrja, men fáur svarar. Er ein rættur føroyingur bara tann, sum býr á smáplássi, røt út, gongur fjøllini um heystið og fer í føroysk klæði á ólavsøku? Ella sleppa kontórmaðurin í Havn og tann lesandi í Keyptmannahavn eisini upp í henda eksklusiva klubb? Tað er ikki altíð so dramatiskt at vera føroyingur. Tað krevst ikki altíð, sum nokur vilja halda fast við, at tú skalt vera av røttum slag og duga at endurgeva Heðin Brú og Fyrstu Dvørgarmoy í svøvn. Tað kann vera nakað so einfalt og gerandsligt sum at fleenna saman. Stuttleika sær saman. Syngja saman. Upp á góðan, føroyskan máta.

Tú kanst meir enn so halda tær á gleimi saman við øðrum tjóðum, tað er slettis ikki tað - men føroyskt skemt og føroyskan humor kanst tú mestsum bara dyrka saman við føroyingum. Alt er so lokalt her, og lutfjellini eru smá (tvælt, eg meinti *forhold*!). Tað ávirkar eyðivitað okkara humor.

Fortreytin fyrri at búgva her

At fleenna saman er helst ein fortreytin fyrri, at tú kanst búgva her á landi. Eina og aleina á tann hátt kanst tú halda kreppuna og tey undarligu viðurskiftini

Ólavsøkukabarettin 1997

Tit eru bara ófør!

Vit kunnu ómøguliga krevja eina lýtaleysa kabarett av fólki, sum arbeiða dag og nátt í vikur, og fáa ikki inn í eygað afturfyri

út. Mangan er tað eisini júst tað, ið útisetin saknar: at koma heim á sumri og grina. Flakna í látri. Um viðurskifti, sum bara føroyingar skilja og kunnu flenna at. Tí at landið er so lítið, og øll kennast.

Og júst tí eru tiltøk sum ólavsøkukabarettin so sera neyðug. Eg mundi sagt lívsneyðug. Eg tori at siga at tey eiga lívið í føroyinginum. Vóru tey ikki, hevði verið ræðuliga keðiligt at buð her á landi. Øskukalt. Og so hevði fólk drukkið tað meira. Framt meira herverk. Koyrt meira kapp. Fleiri glímagongur. Meira húsaofriður. Uppaftur fleiri høvdu stungið í sekkin og rýmt av landinum. Osfr.

Góð mentan er ikki ókeypis

Mentanin er lívsneyðug fyrri eitt og hvørt framkomið samfelag. Og góð mentan er aldeilis ikki ókeypis, hóast so mong tykjast halda tað! You get what you pay for, siga amerikumen. Hesum hava føroyingar ikki funnið útav enn - og fara helst ongantíð at finna út av tí heldur. Vit krevja professionelt undirhald. Men vilja ikki gjalda fyrri tað. „Tað plaga vit ikki at gera,“ sum Lisbeth so mangan tók til ta tíð, tað var.

Og soleiðis mást tú eisini viðgera ólavsøkukabarettina, skalt tú ummæla hana. Tú kanst ómøguliga fara at krevja eina lýtaleysa kabarett av fólki, sum arbeiða dag og nátt í einar tvær vikur, og fáa ikki inn í eygað afturfyri.

Í ár var skotbráðið væl styrti enn vanligt, og tað er eysað, at tær eyka vikurnar høvdu børt munandi um kabarettina. Í ár fóru tey á pall í eini fasu, tá ið vit í áttátíðarum framvegis søtu og klaktu sketjir. So eg haldi, at tey vóru ófør í ár.

Árini ganga, og fáir av kabarettleikarunum í dag munnu minnst tað fyrsta V4-skemtið tíðliga í sjevtíðarunum. Tað merkist, og tað ger heldur ikki petti. V4 riggar best í Útvarpinum, ein kabarett skal vera ein kabarett, og tíðirnar eru broyttar. Fyri einum tiggju árum síðani kundu kabarettirnar viðhvørt bera brá av at vera V4 í Sjótleikarhúsinum.

Herndu ikki líka nógv

Til dómis gjørdur tey í ár lítið við tann fasta tættin at herma eftir politikarunum (kanska tí, at so lítið er at fleenna at í so máta?). Í staðin tóktust tey leggja størri dent á handritið, á sjálvt innihaldið í sketjunum. At herma eftir røddum er ikki stuttligt í sær sjálvum long-

ur. Tað var tað fyrr. Og landsins kosnu sluppu næstan ikki upp í part í ár. Tað er gott, tí teir eru ikki petti stuttligt.

Føroyskt skemt er øgiliga lokalt, og sum árin ganga, kann vera torført hjá útisetum at fata, hvat tey sipa til í summum sketjum. Til dømis havi eg ongantíð hugt at Gekkinum, men eg stuttleikaði mer óført kortini, og tað hoyrdist niðri í salinum, at kabarettfólkið hevði rakt væl.

Persónslýsingarnar vóru góðar. Hasi sjálglaði oljuserfrøðingurin í Tinganesi var finur, og hon sjálv sangkvinnan, sum bara tosaði um seg sjálva, beiggja sín og hin beiggja sín var frálík. Tað var stuttligt at flenna at protestsangarunum úr Klaksvík fyrri tiggju árum síðani, og tað er stuttligt enn. Hann toir helst nakrar kabarettir afturat.

Sketjirnar um písshúsið, sum vist endaðu við telefon-damuni og honum, sum sprongdist, vóru ein útímóti genialur máti at lýsa tingini. Handan um Nólsoyar Páll (skipið) fekk ein óvantaðan enda, og tað var finar greiðir at lata sersjantahúsin fara til gongu.

Men eg haldi við Leif Láadal: latið heldur Monty Python vera Monty Python. Teimum klárar eingin at herma eftir!

Á palli fyrri fyrstu ferð

Ólavsøkukabarettin hevur altíð verið gott høvi hjá ungum, gávuríkum fólki at royna seg á palli. Mong standa har á fyrsta sinni. Hetta er ikki fyrstu ferð hjá Anfinni H. Jacobsen, men eg vænti (hóast eg ikki eri maður at meta um tað), at sum sjónleikari hevur hann framtíðina fyrri sær. At vit fara at fáa gleði av honum, ivist eg onga løtu í.

Allan Dalsgaard er jú ikki óroyndur í hesum kynstrinum, og hann hevur ment

seg ótrúliga nógv, síðani eg sá hann á palli á fyrsta sinni. Tað er rós vort, at hann tímir at bróta stívnir í fleiri vikur undir at geva okkum ókeypis undirhald á ólavsøku. Hetta visir best, hvussu idealistisk føroysk listafólk eru. Men tað kann eisini hava við sær, at føroyingar (og serliga politikararnir) gerast forvandar og krevja sama støði sum í útlondum.

Munurin er bara tann, at í útlondum rindar tú fyrri tað høga støðið. Hetta hava føroyingar ikki gjørt sær greitt. Tí grenja øll. Einkin er nógv gott. Á summum økjum hevur tónleikalívið her á landi ment seg heilt ótrúliga. Sanniliga var dugur í hasum unglingunum, sum spældu við í húsaorkestrinum.

Var tað betri fyrr?

Onkur hevur roynt at borðið tær seinastu kabarettirnar saman við tær í áttátíðarunum. Eg má spyrja: Vóru kabarettirnar fyrr so nógv betri - ella eru tað bara vit, sum eru vordin eldri og grenjutari? Tá ið tú ert ungur, og bestu vinir tñir standa á palli, er næstan alt stuttligt.

Men kabarettirnar seinast í áttátíðarunum og fyrst í níttíðarunum eru eitt av mongum, mongum skúladønum um føroyskan kleyvarskap:

Tær kabarettirnar vóru góðar - ja, púra rætt. Leikararnir vóru (og eru) nakrir teir bestu, vit eiga. Summir teirra hildu eisini fram við egnum kabarettum, ið vóru frálíka góðar. Og fóru undir Pipar & Salt.

Men hvør orkar at spæla sjónleik ókeypis í allar ævir? Jú, kanska tey gomlu í Havnar Sjótleikarfelag og nokur afturat - men summi teirra doyðu eisini alt ov tíðliga, og føroyingar vóru ikki líka forvandi tá.

Tað blivu vit í áttátíðarunum, og heldur enn at geva hesum gávuríku fólki og

og knapt boð eru eftir teimum.

Rýma av landinum

Og tískil eru so fáir yrkisleikarar í Føroyum. Flestu teirra noyðast at rýma av landinum til tess at lívbjarga sær. Eisini teir, ið kundu hugsað sær at flutt heim aftur.

Hini kabarettfólkini hava funnið sær annað at gera. Lesir tú, arbeiðir tú ella hevur smábørn, hevur tú ikki tíð til kabarettir.

Kabarettfólkini í ár hava evnir. Gevið teimum ein kjans! Tey gera hetta fyrri einki. Um nokur ár verða tey útlígvað og fara ikki at tíma „hatta fjasíð“ longur.

Hvussu leingi munnu Sjúrdur og Jákup fara at orka? Teir eru í figgarligari neyð av hvørjum einasta Pipar & Salt-tiltaki.

Og føroyingar grenja bara við sama lag. Um hvussu nógv betri alt var fyrr, og hvussu nógv professionellari skemtið er í útlondum.

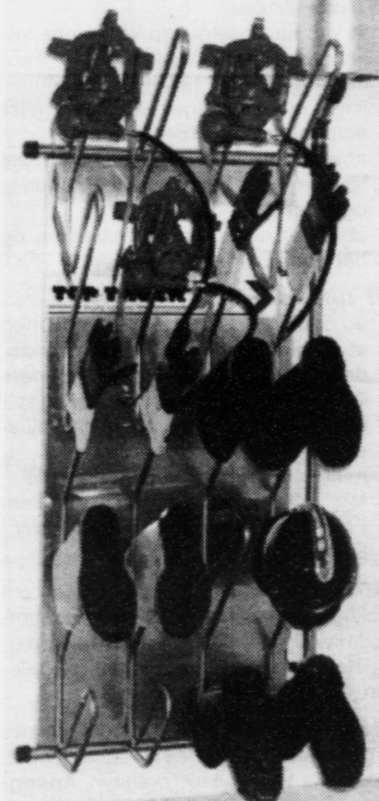
Og gloyma (við vilja?), at „You get what you pay for“...

Nær fara vit at vakna??

Heri Eysturlið

TURKISKIPAN

til stívlar, handskar
klæðir o.a.

ADC-Heilsølan

Láarvegur 14 - Tórshavn
Tlf. 15828 - Fax 15893